

NEMŠKE CETE V ITALIJI si prizadevajo vse v svoji moći ustaviti podiranje zavezniških proti Rimu in dalje na sever. Mesta, ki jih branijo, se spremljajo v ruševine. Gornje je slika inžalcev nemškega topa na bojišču, katerega so morali Nemci v sled zavezniškega podiranja opustiti.

Zmage Rusije na bojiščih in v diplomaciji

Angleški tajnik vnanjih zadev Anthony Eden je nedavno odpravil, da razlike med zavezniški res obstojejo.

On je državnik, ki pristaja sodobnosti in bilo bi dobro, ako bi tudi ameriški toriji imeli sličnega, kajti skrajni čas je, da se te tri dežele saj za silo domenijo, kaj početi, kadar bo vojne končne, da ne zaidejo v nov oborožen konflikt.

Priprave za konferenco

V teku so priprave za konferenco predstavnikov Angleške, Zed. držav in Rusije, kateri

ANTHONY EDEN

naj bi sledili potem še sestane Churchill, Roosevelt in Stalina. Churchill je enkrat v šali omenil, da se bi bilo z Rusijo lahko domeniti, če bi znali angleško. Namreč saj Stalin in Molotov, Mački in Litvinov znata dobro angleško, a ne odločujeta.

Neznanje angleščine v resnici ni nikakršen vzrok, da so med zavezniški nesoglasja, kar Anthony Eden prav dobro ve.

Vzrok so imperialistični smotri treh vodilnih velesil, ki

Naročite knjigo "My Native Land"

ki jo je pisal

LOUIS ADAMIC

iz Proletarčeve knjigarnje.
Stane \$3.50, kakor v drugih knjigarnah.

Ko je predsednik Roosevelt končno le priznal, da je pod-tajnik državnega oddelka Sumner Welles odstopil "vsled slabega zdravja svoje žene", in oznanil, da si je izbral za njegovega naslednika Edwarda R. Stettiniusa, je bilo v Angliji istega dne objavljeno, da je bil imenovan za podtajnika vnanjih zadev v angleški vladi George Henry Hall.

Stvar je zato zanimiva, ker prikazuje, kako mogočno so u-sidrani v naši deželi privatni privilegi, in kako močno se v politiki Velike Britanije uveljavlja delavska stranka.

Edward R. Stettinius je sin onega Stettiniusa, ki je v prejšnjih vojnih družbi s finančnim motodom Morganom financi-

Narodi v Evropi se boje, da jim usiljujemo kralje in z njimi staro gnilobo

Ko je na proteste proti podpiranju savojske dinastije in zapostavljanju borcev za demokracijo v Italiji Churchill v parlamentu odgovoril, da naj se liberalni in "levičarski" italijanski krogi rajše oklenejno kralja in Badoglia, a hočejo dobro Italiji, so se zdrznili vsi zastopniki angleškega proletariata. Kaj tako dolčnega v prid "izpreobrjenim" fašistom iz ust premierja Velike Britanije delavski poslanci niso pričakovali. Tako poroča Frederick Kuh iz Londona v depeši z dne 22. sept., priobčena v čikaškem dnevniku "Sun".

Badoglio je reakcionar. Kralj Viktor Emanuel je bil eden glavnih stebrov fašizma in bil je prvi, ki mu je pomačal pripeljati na krmilo Italije. Oba sta fašista, ki sta se izneverila svojemu "dučaju" zato, da rešita njuno kožo in sistem privavnih privilegijev s kapituliranjem Angliji in Zed. državam. Izvršila sta kontrarevolucijo, da preprečita socialno revolucijo v Italiji. Oba sta v "zamejstvu", kot drugi ubežni vladarji. Badoglio in kralj Viktor Emanuel zastopata sebe in privilegirane sloje. Ko se vrneta v Rim, jima bo to mogoče samo v senci ameriškega in angleškega orožja. Italijansko ljudstvo ju ne mara. Ono hoče republiko in odpravo privilegijev. Torej politično in ekonomsko demokracijo. Monarhisti, izkorisčevalci in Vatikan pravijo, da bi bil tak red "anarhija" in "komunizem", zato smo rajše za "red in mir" in s tem za moronskega kraljčka" in njegovega prestolonaslednika, ki ima titel generala in vrhovnega poveljnika italijanskih polkov v Rusiji, kjer pa so propadli še predno je savojska dvorna hiša "zavrgla fašizem".

V tej vojni za demokracijo smo naklonjeni tudi drugim dvorom.

V Quebecu je dne 31. avgusta Churchill izjavil, da storita kralja Grčije in Jugoslavije "vse v njuni moči, da osvobodita njuni deželi, in da nista v tej nalogi omahovala niti en sam trenutek." Kajpada, dodal je, da ko se vrneta, bo njuno ljudstvo lahko o svojem vladnem sistemu svobodno odločevalo, kar pa je, kot pravijo delavski poslanci, le pesek v oči.

Zurnalista Frank Smothers ugotavlja, da smo s to politiko med milijoni zatiranih v Evropi in drugod podrli zaupanje v nas, ker so spoznali, da pod gesli demokracije rešujemo stari sistem izkorisčanja in vzrokov za vojne.

Izkazalo se je, da nismo zoper fašizem, temveč le proti tistim fašistom, ki so sovražni Angliji in Zed. državam. Tako ugotavlja ne samo omenjeni časnikar, pač pa vsi liberalni krogi pri nas in na Angleškem.

Za socialiste to ni novo dognanje. Posedujejoči sloj si prizadeva, da ostane na površju, neglede, kdo zmaga. Zato tudi tolikšna nesoglasja med sovjetsko vlado in drugimi zavezniškimi režimi. Ogenj in voda ne gresta skupaj. Kapitalizem in socialismus tudi ne.

V tej številki na 3. strani je priobčen izkaz naročnin in prispevkov v zvezi s kampanjo za tisoč novih naročnikov.

Tisti, ki so se dela lotili, so dosegli že lepe uspehe. Ampak jih bo treba še mnogo, ahočemo cilj—tisoč novih naročnikov v resnicu doseči.

Dva tajnika za vnanje zadeve — kdo je kdo?

Ko je predsednik Roosevelt končno le priznal, da je pod-tajnik državnega oddelka Sumner Welles odstopil "vsled slabega zdravja svoje žene", in oznanil, da si je izbral za njegovega naslednika Edwarda R. Stettiniusa, je bilo v Angliji istega dne objavljeno, da je bil imenovan za podtajnika vnanjih zadev v angleški vladi George Henry Hall.

Stvar je zato zanimiva, ker prikazuje, kako mogočno so u-sidrani v naši deželi privatni privilegi, in kako močno se v politiki Velike Britanije uveljavlja delavska stranka.

George Henry Hall in Angliji, ki je istega dne dobil slično službo za pomočnika tajniku vnanjih zadev Anthoniju Edenu, pa je le premogar. Boril se

Kako je s cenami:
ali se višajo, ali
res nižajo?...

Delavska tajnica Frances Perkins je minuli mesec iz svojega statističnega biroja poročala, da gredo cene življenjskih potrebščin navzdol. Sicer je v velikem, ampak vendarle aj po malem.

National Industrial Conference Board pa pravi v poročilu, objavljeno dne 23. sept., da je bilo preživljvanje povprečnega človeka v mesecu avgustu 4.8% več kot pa v avgustu 1942, in 19.5 odstotkov več kakor januarja 1941.

Statistični biro AFL, ki je zelo zanesljiv, ne vič o kakih znižanjih, niti ne urad CIO, ki se z vprašanjem cen življenjskih potrebščin tudi veliko peča.

Glavno merilo so hične gospodinjstva, ki pričevajo, da takozvana kontrola in ukazi za dostropicne cene le malo pomenujo, in če hočeš jesti, je treba plačati zahtevano ceno.

SEJA ODBORA JSZ

Prihodnji petek 1. oktobra bo v SDC seja odborov JSZ. Vsi člani so vabljeni, da se je udeleže.

Mlada dekleta velik socialni problem

V poročilih FBI, kateremu načeljuje J. Edgar Hoover, je razvidno, da povzroča sedanja vojna med mladimi dekleti način po pustolovčinah, radi katerih jih mora mnogo vječe, ali pa v bolnišnice za spolno bole, ali pa v porodnišnice in v poboljšavnice. V prvi polovici tega leta je bilo arretiranih nad 18 odstotkov več dekleč pod 20. letom starosti, kar pa v enaki dobi v prejšnjem letu, dasi so taki prestopki že takrat jako narasli. Cerkve apelirajo najbolj na stare, naj skrbe, da se jim hčere ne izgube sebi in drugim v nesrečo, a dosedaj je imela ta kampanja jako malo hrana. Ker je problem splošen, je pričakovati, da se ga merodajne oblasti loti z večjega vidika kot pa s cerkevnih priznic.

Italijani se strežnujejo

Ko je Mussolini udaril v Etiopijo, je bila Italija vsa pijača vojnega navdušenja in še bolj ko je junija 1940 udarila v Francijo in si domisljala, da je zmaga dobljena in miza pogromnega. Sedaj je črnostrajna masa v nji strežnjava in strmi ob spoznanju kaj vse se ji je vrtelo v glavi v nenii imperialistični pjanosti.

Cerkve v Moskvi

V Moskvi in okolici je sedaj 50 pravoslavnih cerkv. Pred revolucijo jih je bilo stotine. Njihovo število se spet veča.

Letos bosta izšli samo dve slovenski knjigi, ki nimata nabožne vsebine: Ameriški družinski kolekar in pa knjiga Prosvetne matice.

Spreminjanje cen delnic merilo vojne sreče

PRETEZNI DEL INDUSTRIJE ODVISEN
ZA DOBICE LE OD VOJNINI NAROČIL.
— TRETJE VOJNO POSOJOLO NAGLO
RASTE V NAD PETNAJST MILIJARD

Učinki zmag na borze

Kadar so vesti z bojišč za ameriško armado jako ugodne, so slabe za borze. Na njih se spekulira sedaj večinoma z delnicami tistih velikih družb, ki so za svojo prosperitet in profit, in s tem za dividende, odvisne od vojnih naročil in vojnega prometa.

Kadar kupujejo človek z delnicami, misli le na dobički. Patriotična nagnjenja so mu pri tem deveta brig. Sicer pa, čimvečji so dobički, več lahko vloži v vojne bonde. Toda da bi si vojni dobičkar želel čimprejšnjega konca vojne, to mu je v glavo ne pride!

Ko je predsednik Roosevelt v svojem poročilu kongresu dne 17. septembra izvajal, da bodo naša izgube velike in da konca vojne še ni videti, je to na delnicu vojne industrije dobro vplivalo in so se takoj dvignile v ceni od enega do dva pojnta. Njegova izjava, da smo še dalec od zmage, jim je dala pogon.

894,155 delnic je tistega dne menjalo lastnike, dan prej pa 534,217. Pri tolikšnih transakcijah se zvišanje ali pa znižanje veliko pozna. Tudi delnice tistih družb, ki producirajo potrebuščine ali kar (Nadaljevanje na 3. strani.)

Am. druž. koledar I. 1944 posvečen borcem v bičani Sloveniji

Letos bosta izšli samo dve slovenski knjigi, ki nimata nabožne vsebine: Ameriški družinski kolekar in pa knjiga Prosvetne matice.

Prihodnji letnik koledarja bo vreden naslednik svojih dosedanjih prednikov, bodisi po leposlovju in v zbiranju poglavij iz zgodovine ameriških Slovencev.

Dobili smo tudi že nekaj priporočil, naj pošljemo tja knjižnicam, čim bo mogoče, ne le prihodnji letnik nego tudi vse prejšnje, od kar smo v vojni, oziroma od kar je bila diktatura v Jugoslaviji naš kolekar prepovedala, da ni smel več tja.

Prve dva sotrudnika, ki sta se oglašila s svojimi spisi v prihodnji letnik, sta Frank Cesen iz Clevelandu, ki je poslal črtico iz življenja naših ljudi, in pa Anton Shular zgodovinsko skico o slovenski dvo-rani na Frontenacu, ki so jo letos podrli. Bila je središče mnogih društv in njih aktivnosti, center velikih in malih shodov, manifestacij in še marsicosa, kar je A. Shular tako poljudno opisal.

V Am. druž. koledaru za to leto je zastopan 15 tukajšnjih sotrudnikov. V prihodnjem jih pričakujemo 10 več.

Prosimo vse tiste, ki so se odločili na naša vabilo kaj prispevati vanj, naj ne odlučajo. V sled se danjih razmer zahteva tiskarna od nas več vzajemnosti kot običajno, ali po domače—ne vsega građiva zadnji moment. Tudi knjigoveznična želi kolekar dobiti prej kot običajno, ne da bi nam tudi vezbo prej zagotovila. Povsod bodo zamude.

Am. druž. koledar je odsev sodelovanja vseh, ki pomagajo—eni s svojimi spisi, drugi z oglaši in z nabiranjem naročil. Uverjeni smo, da bo po končani vojni dobe to knjigo v stari kraj, jo bodo veseli. Uvideli bodo, da slovenska književnost ni bila zatrta, četudi so planili po nji nacijski in fašistični rabli. In ko bo tu pojema, bo pa potem tam spet toliko bolj zažrela.

Mi pa bomo imeli zavest, da smo vršili tudi na tem polju svojo dolžnost kolikor je bilo v danih razmerah največ mogoče.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NARODNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Bogataši, ki so podprli fašizem, sedaj v novi vlogi sebi v korist

Fašizem v Italiji je nastal s podporo kapitalizma, aristokracije, cerkve in kralja. S pomočjo štirih stebrov starega reda, ki temelji na izkoricanju onih, ki delajo v potu svojega obraza.

Seveda ljudem tega niso pravili na tak način, pač pa izdajali na maso oklice, da ji fašizem prinaša red in mir, pravično rešitev socialnih vprašanj, odpravo bede, kmetom zemljo in delavcem besed v upravi industrije.

Dalje rešitev spora med cerkvijo in državo.

In pa marširanje v fašizmu prerojene Italije k slavi strega rimskega imperija, ki bo vstal pod modrim poveljstvom velikega duča.

Kdor ima spomin ve, kako so veliki glasniki reda in mira — to je, kapitalističnega sistema, v Angliji, v Franciji, Zed. državah in drugod pozdravili Italijo v njenem okrejanju iz anarhije...

A dogodilo se je tudi, da so posedujoči v Italiji, ki žive v palačah in uživajo sadove ljudske delavnosti, spoznali, da jim tisti, ki jih je otel, sedaj ni več potreben. Svojo naloge so podjavljene naroda v prid posedujočim je dovršil, ni pa zmogel svojega drugega cilja — obnoviti rimski imperij. Svojo vojno je zaigral.

Torej naj "duče" gre! Tisti, ki so ga postavili v sedež, so ga 25. julija tudi vrgli z njega, v edinem namenu, da ohranijo Italijo onim, ki jo posedujejo in od nje žive, ne da bi delali kaj koristnega.

Kralj in visoka hierarhija, kapitalisti in veleposestniki so za Mussolinijevim hrbotom domenili, da će hočejo Italijo še v nadalje ohraniti svojem izvoljenemu sloju, je najboljše, če se sporazumejo z vladami dežel, ki zmagujejo. Tako smo doživeli "novo" italijansko vlado z istim kraljem na čelu, ki je sklenila z zavezniškim vrhovnim poveljstvom mir v korist demokracije, za osvoboditev italijanskega naroda in za vojno proti Nemčiji, oziroma njenemu nacizmu.

Drugače je ostalo vse tako kakor je bilo.

Mussolini pravi, da je svojemu kralju zvesto služil 26 let, vstevši ona leta, ko se je vpzel v armado v prejšnji vojni. A prav tako bi lahko reklo kralj, da je služil Mussoliniju 21 let poslušno kakor otrok. In tudi Badoglio, ki se ga v zavezniških krogih oglaša za "protifašista", je bil z Mussolinijem in mu služil v Etiopiji, v Italiji in Grčiji boljše kot katerikoli drugi italijanski vojni poveljnik.

Sedaj pa tako izpreobrnjenje! Velebniški tisk pomaga beliti njihove grehe, ker je to v interesu istega kapitalizma, kateri je finančni prihod fašizma na krmilo Italije. Zavrgel je le prejšnjega krmarja, a sistem je ostal, čeprav mu zaradi lepšega ne pravijo "fašizem", temveč ga odevajo v ljudsko orbo za osvoboditev izpod nemške nadvlade.

Kako sta mogla Badoglio in kralj, ter kardinali, ki so dvajset let proslavljali fašizem, kar naenkrat postati "zavezni demokracije", to tistim, ki misljijo, ni težko uganiti. V resnicu pa je ta "preobrat" pesek v oči onim, ki ne znajo misliti. V prvi vrsti italijanski masi, v drugi pa masi v deželah združenih narodov.

Kako je mogoče, da naj bosta sedaj dva glavna fašistična stebera, ki sta se ohranila na površju le vsled svoje boljše zmožnosti za zavratnost kot pa jo posedeju Mussolini, oglaševana za predstavnika — "demokratičnih stremljenj" italijanskega ljudestva?

In kako se je moglo dogoditi, da je angleški premier Churchill na kritike delavskih poslancev proti taki "demokratični" politiki odgovoril, da naj se italijanski progresivi in levicari rajše pridružijo kralju in Badogliju, ako nočejo prevzeti nase odgovornosti za posledice, ki bi sledile če jima bi nasprotovali?

Da, kapitalizem, aristokracija in pa ekonomski ter kronani rojalisti delujejo skupno in nastopijo skupno kadar koli spoznajo, da je to dobro za rešitev sistema, v katerem se debele in bogate.

Morda se bo v Italiji kdaj pozneje uresničilo obetanje, da bo ljudestvo samo odločalo o obliki svoje vlade. Toda sedaj so mu jo odmerili oni, ki hočejo, da stari sistem socialnih krivic in diktature ostane, in ta stari sistem se hoče utrditi predno bo ljudestvo spet dobilo "splošno, enako in tajno volilno pravico", če je sploh bo.

Italija je izgubila demokracijo, kolikor jo je imela, ko je padla v reko socialnih vrtincev in se ji je bilo treba odločiti ali za socializacijo in ljudovlado, ali za takozvani komunistični prevrat, ali pa za ohranitev starega sistema za vsako ceno pod kakovimi koli obetanjem, reformami in gesli.

(Konec v 6.-7. koloni na tej strani.)

IZKRCAVANJE NA BOMBARDIRANIH OBREŽIJAH je za invazijsko armado težava stvar. Ladje morajo le do kraja kjer je voda dovolj globoka, potem pa je treba iz njih izlagati municije, tanke, topove in živila na barke. Vse to je počasno delo, a opravljeni mora biti v največji naglici in čestokrat ob ognju sovražnega napada. Gornje so zavezniški vojaki, ki prenašajo v nosilnicah z ladje na obrežje municije v temi.

Maršal Pietro Badoglio in kralj Viktor Emanuel nista jamstvo, da bo Italija res demokratična

Dne 9. septembra je bil angleški socialistični teoretik Harold J. Laski v večji družbi socialističnih beguncov iz Belgije, Francije, Španije in s sodrugi iz svoje ter z nekaterimi iz takozvanih neutralnih držav.

V pomembnih in raspravah, kako urediti bodočnost sveta, da se vojne ne bi več ponavljale, je menadoma zavrnal radio s poročilom, da je Badoglio sklenil premirje z zavezniški, in da se je Italija brezpogojno podala. Laski, ki angleško in drugo diplomacijo poznal do dna, je k temu napisal članek, ki se glasi:

"Vsi na tem sestanku smo govorili o 'Trade' unijah kot da čutili, da nas čakajo še težki dnevi. Prav nihče ni dvomil o tem. Vsakdo je razumel, da najhujši boji še pridejo."

Jasno nam je bilo, da je si la Nemčije še nezumljena. Obenem pa smo tudi vedeli, da je trenutek, ko se je zlomila os Berlin-Rim, začetek in prvi korak k zmagi zedinjenih narodov. Tudi strategično je zadeva ogromne važnosti, ker je s tem odstranjena resna grožnja proti naši premoči na morju v sredozemskem prostoru.

V psihičnem pogledu je bil ta dogodek odločilne važnosti. Hote ali nehote, morajo Madžarska in balkanski satešiti Nemčije začeti spoznavati, da se nahajajo v obupnem položaju. Podtalna gibanja v vseh deželah bodo začela naraščati, nova upanja jih bodo navdahnila z novimi silami, s še večjo odločnostjo in držnostjo. Celo na daljnem Tiham oceanu bodo odmevali posledice tega dogodka, kajti, tudi ako še ne bo mogoče odpeljati tja velikih količin moštva in materiala bo to vendar oprostilo precej ladji in letal.

Seveda, to še ni zmaga, ki pa vendar pomeni, da se nam je že pokazala na obzorju njenega senca. Čakati moramo še, da se roditi demokratična Italija. To pa ni mogoče, dokler sta na koncu Viktor Emanuel in Badoglio. Čakati moramo še, da se začne v Evropi ofenziva velikega obsega, ki bo zagrabila Nemčijo v klešče med anglo-ameriško čeljust na levi in rusko čeljust na desni. Čakati moramo še na zagotovilo, da zmaga, ki prihaja ne bo organizirana v zmago zastarelega tradicionalnega reda, temveč v zmago štirih svobodščin.

Udarec, ki je podrl Italijo je velika zmaga, toda želeti bi biti sigurni, da je to tudi zmaga, ki nam bo pomagala do resničnega miru. Mi želimo, da se ta vojna ne konča le na zmagovit način kot se je prva svetovna vojna. Nam gre za to, da se konča na tak način da se ne bo mogla začeti razvijati v povoju svetu kar za tretjo svetovno vojno. In trenutno, to se ni zanesljiva gotovost.

Na nedavnom angleškem Trade Union kongresu je govoril bratski delegat AFL na način, ki je vzbudil v nas sumnjo, da ameriško delavstvo še ne pojmuje popolnoma naravne vojne. Omenjeni delegat je

ZMAGE RUSIJE NA BOJIŠČIH IN V DIPLOMACIJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

hko prav tako še odgovoril običajno takole:

"Rusija, veste kakšna je bila, ko je bila v zaveznosti z vami v prejšnji vojni. Tudi takrat ste rekli s carjem vred, da se borite za demokracijo. V resnici temu ni bilo tako in zgodovina je priča. Rusija je takrat izgubila vojno, a pridobil pa je s socialno revolucijo. Skošali ste jo pod gesлом demokracije udušiti, a se vam ni posrečilo. Kakor takrat, tako ima Sovjetska unija tudi v tej vojni svoje poslanstvo. Milijoni zatiranih vsekrižem v Evropi upa vanjo. Če pritrdimo vašim predlogom za obvarovanje starih režimov in starega sistema, bomo nekaj časa morali vsled večje vaše pomoči na dobičku, a končno vendar na škodi."

Na škodi za Sovjetsko unijo in za vse, ki upajo vanjo.

Razlike torej so in v njih se ne gre za štiri svobodščine, nego med kapitalizmom in kolektivizmom.

Anglija pozna položaj

Nikomur ni to znano bolj kakor Anthony Eden, ki je pristaš sedanjega reda, a ob enem išče pot za resnično pobranje z vlado v Moskvi. Eden bržkone ve, da pripada bodočnost socializmu, a ob enem želi, da se naj proces vanj izvrši po angleški metodi, to je, počasi, brez bolezni.

Ameriški toriji mu nagajajo v tej politiki in zahtevajo, da se naj Moskva jasno izreče za "način življenja". Namesto

da ne bo po premaganju Nemčije nam nikjer nagajala, nego se umaknila v svoje meje, mi pa bomo svetu narekovali, kajko in kaj.

Spor glede Poljske

Eden glavnih neoglašanih sporov je še vedno zaradi bodočnosti Poljske. V Versaillesu je bila sezidana za jez proti širjenju "komunizma" v Evropo. Z njim vred so bile uvrščene za "sanitarni kordon" pred boljševiško poplavijo druge državice v vzhodni Evropi, in splet na vsem evropskem kontinentu. Moskva zahteva, da se to več ne ponovi. Ameriški državni oddelek je čutil že v drugi potrebno zanikati, da se kaj takega spletu namerava.

Dejstvo je, da so v Angliji, posebno pa še v Ameriki na delu sile, ki zahtevajo kratko malo ultimatum USSR, da naj prizna "štiri svobodščine", ali pa ji odrečemo vso nadaljnjo pomoč. Gre se predvsem zaradi Poljske. Sovjetska unija noče ob svoji meji nič več Beckove vlade, ne vatikanskih intrig, ne poljske "Slahte". Zato je preračunano prekinila odnos s poljsko vlado in če bo rdeča armada osvobodila Poljsko,

(Nadaljevanje s 1.-2. kolone na tej strani.)

Tako je ona postala v odkritju fašizma začetnica v reševanju sveta pred "komunizmom".

Ko je pomedla z vsemi svobodščinami ljudskih množic doma, pomorila delavske pravke, ugonobila liberalne in socialistične intelektualce v koncentracijskih taborih, ali kar na hitro v njihnih stanovanjih, je postala vzor kapitalistične obrame. Kar je zmogla doma, čemu ne drugod?

Tako smo ji pustili pogaziti demokracijo v Avstriji, ji ne posredno pomagali v njenih ambicijah v centralni in jugozapadni Evropi, pustili ji vpad v Etiopijo in potem vpad v Španijo — vse pod krinko borbe proti "komunizmu".

Španski fašizem je prišel na krmilo edino in samo s posredno posedujočih in vsled "dobrohotnosti" mednarodnega kapitalizma.

Hitlerja so financirali kapitalisti prav tako kakor Mussolini in njegov fašizem. In kot so vrgli Mussolinija, tako so pripravljeni zavreči Hitlerja in diktatorja Franca v Španiji, pogojno, da ekonomski sistem ostane kakršen je.

Dobro, naj bo demokracija, če se ne dotakne privatnih privilegijev! A čim pa ji utegne postati nevarna, tedaj bo "komunizmu".

Tak je princip kapitalizma.

Saj celo v Zed. državah vidimo, kako je kapitalizem radovje sprejet "new deal", da ga je rešil iz nevarnosti anarhije in otel bogastva posedujočim. Čim pa se je ta naš kapitalizem po krizi utrdil, rohne tisti, katerim je new deal največ pomagal, zoper kof da je največje zlo, ki nas peha v socializem, če tudi vedo, da new deal ni nikdar imel tega namena.

Borba po svetu je torej v bistvu taka kakor od nekdaj: izkorisčevalci si prizadevajo ohraniti svoja zlata teleta, svoja bogastva, svoje trone in svoje privilegije, neglede na demokracijo, civilizacijo, človečanstvo in take stvari, o katerih nam govorniki in časopisi pripovedujejo noč in dan, zamolčavajo pa temeljni vzrok borbe na svetu.

Borba je med njimi in socializmom.

Kako je mogoče demokratični delovati za ohranitev diktatorskih kraljev, to mi nikdar ne gre v glavo? Ali pa se morda lažejo, da so za demokracijo.

Ruski relief
Joško Owen sporoča, da je prejel od Johna Kosa v Clevelandu prispevek v ruski pomogni sklad vsoto \$1.50. Postaj je J. Durn.

Ob enem s. Owen omenja, da bo svojo kolono, s katero je pred nekaj tedni vsled zapovedi sklad vsoto \$1.50. Postaj je J. Durn.

Ali je vaše društvo že član Prosvetne matice?

POVESTNI DEL

MISKO KRAJEC: ZA SLUŽBO

(Nadaljevanje in konec.)

Mati se ni hotela peljati do postaje. Bilo mu je skoraj všeč. Tudi je bilo prav, da se je peljala Rozina, čeprav niti z njo ni imel več o čem govoril. Lahko bi ji to ali ono povedal, toda čim manj bo govoril, bolje bo.

Stisnil je materi roko — večnih nežnosti pri hiši niso poznali. Potem je sedel na voz. Rozina je sedela ob njemu. Vrgel je pogled po vsem, kar je bilo okoli njega: prijeten kmečki dom, z mirmi, vsakdanjim življenjem, prostran vrt z jabolami, hruškami, črešnjami in sливами, ki bodo spomladni cveteli; vrgel je oči po vjugasti ulici, od katere so bili vrtovi in hiše oddaljeni s pletenimi plotovi, segel je v roko nekaterim dobrim znancem, in že sta bila spet na ravni cesti, ker mu je Rozina ob povratku razdelila tisto skrivnost, ki ga je toliko utrudila. Minilo je tisto, komaj teden je prešel, Rozina je že zdrava, njeni lice ni več bledo, samo malo utrujenosti je še na njem. Pa tudi to bo prešlo, zato ker vse preide na svetu: radost in tudi bolečina.

Majmo dario ji je prinesel iz mesta. Nihče ni vedel za tisto dario. Rozina ga je odklonila.

Ali bi ji ga zdaj še enkrat ponudil? Morda bi ga zdaj sprejela? Ne, bolje, da ji ga ne ponudi. Zato ker bi se s tem izkazala drugačno, kakor jo on gleda. On hoče, da ostane, kakršna je. Samo taka je lepa, samo taka ima svojo posebno vrednost. Nič zato, če je on pochedil to njeno vrednost. To je bilo potrebno: razbil je svojo in njeno iluzijo; prej sta obverjala. — morda tudi ona —, da je med njima nekaj skupnega, da je mogoče njuno življenje združiti, da lahko hodita drug ob drugem v življenju.

Zdaj vesta oda, da je bil to nesmisel. Res —, to boli. Ko bo pa minilo leto, morda še manj, se bosta oba smejala, kako preprosto sta si zamislila življenje: tako preprosto, kakor si ga predstavljajo mali otroci.

Ni se odmikala od njega, toda tudi on ni iskal, da bi se je dotikal. Bila sta kakor dva velika, dobra prijatelja, ki nista drug drugemu prizadela nič žalega, nič takega, česar ne bi bilo mogoče odpustiti in pozabiti.

Tudi o tisti poti v mesto nista spregovorila. Bilo je nekaj čudnega. Ignacij še zdaj ni mogel povsem pojmeti stvari. Nič se ni upiral; kakor živila je šla za njim: topo, vdano, skoraj brez misli. Ali je vedela, kam jo pelje? In če je vedela, zakaj se ni uprla? Zakaj ni pobegnila? Lahko bi izkoristila stvar. Moral bi ji draga plačati, ko bi bila pametna, lahko bi mu celo uničila življenje — vse je ležalo v njenih rokah.

"Kaj boš pa potem počela?"
"Potem pojdem dalje. Nije že najdem službo."

"In če te tedaj jaz pokličem?"

"Potem pride."

Da, potem pride. To bi lahko že vnaprej vedel. To je vendar njena dolžnost.

Dan se je nagnil, solnce se je približalo zemlji, močno je rdečo. Rozina je vmes rekla: "Lepo vreme bo." Ignacij pa se je predal topemu čustvovanju. O ničemer več ni razmišljal. Vse je ležalo pred njim dovolj jasno. Potrebna je bila pot, prinesla mu je tisto svojevrstno razjasnjenje, ki ga morda še dolgo ne bi nasel. Bilo je vredno, da je šel domov. Zdaj sicer natančno veja, je napravil v življenju in kaj hoče, ter koliko je vredno steriti, ve, da je konec enega dela življenja, konec je sanj in račtot, toda razočaran poslej več ne bo mogel biti. Kadarkor to doseže, je dosegel mnogo. In čudno, nič mu ni teko, nič mu ni mučno pri srcu.

Postaja je blizu. Nekaj drevja je skušalo zakriti belo poslopje, pa stene so vendarle izstopile.

Se je bil čas, da bi kaj poveval Rozini, pa ni storil niceser. Morda je in zdelo se mu je, da je tako najbolje.

Rozina je stopila s kolesljema, Ignacijev kovčeve, in jih zanesla do vhoda na postajo. Ignacij je stopil in kupil kartu, spregovoril nekaj s posojnim uradnikom, potem pa, ko je vlak že prihajal proti postaji, pristopil k Rozini in ji dal roko. Najprej je hotel, da bi ji dal majhno napitnino, potem se mu je pa zdelo vendar sramotno in poniževalno.

"Zbogom, Rozina," je dejal tisto. "In ne bodi huda name."

Njena roka je bila hladna, toda oči so za trenutek vendar obvisile na njem, prvič zdaj v vseh teh dneh, kar je bil doma. Nič ni rekla, samo okrenila se je. Ignacij je zagrabil kovčeve in jih znesel v kupe, potem je odpril okno in se nagnil ven. Hotel je še videti Rozino, kakor bi se se enkrat hotel ozreti za svojo mladostjo, za vsem tistim, kar je nekoč ljubil, kar je bilo veliko in lepo.

Videl jo je, kako je sedla na voz, kako je potegnila konju odoje raz hrbit in si jo vrgla na noge. Švrknila je z bičem, voz se je premaknil. Potem je tonila v večernem mraku, v prostorni jesenski ravnnini, Ignacij je čutil, da se ne bosta več srečala. Bilo mu je nekam hudo.

Tudi ta svet, v katerem živi Rozina je lep, to je Ignacij Kotren močno občutil.

NAŠE ŽENSTVO V SOCIALNEM DELU

Detroit, Mich. — Večerja za vojake, ki jo je pripravil "Zenski odsek Slov. N. Doma" 11. septembra v Dearborn kantini na Schaeffer Rd. in Michigan Avenue, je sijajno uspel. Pogojenih je bilo 212 vojakov. Največ se je potrudila naša vrta rojakinja sestra Mary Naprudnik. Njeni zasluga je, da se je ta večerja priredila. Neumorno so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri postrežbi naše spretne domačice sestre Veronika Cedilnik, Mary Jurca, Anna Koss, Katy Petrich, Katy Plankar in Agnes Sonec. Rojakinja Tini Grum nam je zveznila vse potrebitno in pomagala ves dan do 11. ure zvečer. Najlepše se zahvaljujemo za njen trud in pozdravljamo.

Neumorna so pomagale v kuhinji in pri post

★ ★ KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave ★ ★

KOMENTARJI

Michael E. Sostarich iz Milwaukeeja, ki je bil na minali konvenciji Hrvatske bratske zajednice delegat in član njene resolucijskega odbora, piše:

V Proletarcu z dne 22. sept. je bilo v poročilu o konvenciji HBZ napisano, da je delegacija odklonila resolucije, ki jo določala, naj imajo tudi ženske, ki so članice in delegatice, pravico kandidirati v vse urade HBZ.

Zdi se mi, da je urednik Proletarca s tem obilil vse delo resolucijskega odbora HBZ z mrzlo vodo. A to je pač njegova stvar in njegovo mišljenje.

Poročilo gleda resolucije HBZ o ženskah je v Proletarcu napačno od kraja do konca. V pravilih HBZ ni bilo že nikdar določeno, da članice nimajo pravice kandidirati v glavni odbor. Imajo enake pravice do vseh pozicij kakor moiki, od službe "gl. predsednika pa do vsake druge v HBZ.

Drugo.—Resolucija, ki so jo predložile glede zastopanja ženskih delegatice na konvenciji, je bila v protislovju s pravili. Zahtevala je, da mora biti v vsak odsek izvoljena sestra ženska. Ako bi bila sprejeta (namreč resolucija), bi to avtomatično pomenilo, da negledi kako bi delegacija hotela voliti, bila bi priporavnana izvoliti po eno članico v vsak odsek.

Prosim, popravi to napako, ker drugače bi bilo poročilo o konvenciji HBZ izgledalo, da nas hočejo med slovenskim narodom predstaviti za bešake. Naj je omenim, da bi bil v času konvencije vas rad obiskal, a bili smo tako zaposleni, da to ni bilo mogoče.

M. E. Sostarich.

O konvenciji HBZ smo počitali kar smo črpali iz hrvatskih listov in pa iz omemb onih njenih delegatov, s katerimi smo prišli v dotik. Glavni vir vseh poročil s konvencijo je nam bil "Narodni Glasnik", dnevnik, ki je glede resolucije o pravicah članic za kandidiranje v glavni odbor v številki z dne 13. septembra na prvi strani tole omenil:

"Resolucija podnejena po jednej grapi delegatica predlažeta, da se odobri da žene članice mogu biti birene v bilo koji odbor HBZ, dobila je veoma povoljno potporu delegata, prema ne bila usvojena. U vezi sa istom odbor za rezolucije izjavio je, da je u prilog tog predloga ali da pravila organizacije sprječavajo njeno usvojenje. Ženama se treba omogučiti da bude kandidatice za razne časti kako i ostali članovi konvencije. Ovo su rezoluciju podnejeli delegatice Lena i Katarina Radičaj i poduprile izjavom, da ako i je rezolucija suprotna pravilom žene da bude uključene u vodstvo organizacije."

Prijatelj Sostarich, ki je star znanec v delavskem gibanju, sedaj lahko primerja, kako je

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTO

NAROCITE SI DNEVNIK

“PROSVETA”

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicer \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

**2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois**

PRIZOR Z BOJISCA V ITALIJI. Nemci zaveznika prodiranja ne morejo ustaviti. Italijani se predajo ameriškemu poveljstvu kar na debelo, a tudi mnogo nemških vojakov je bilo v bitkah zajeto in so v ujetništvu.

pirajo s pošiljanjem novih načinov, z iztirjavanjem potekov, ki jih, da je to kar je bil nekoč. Prerokuje sebi smrt in drugemu slovenskemu tisku, razen onemu, ki ga financirajo člani podpornih organizacij. Veemo bi bili lahko tisti, ki so se odločili za izdanje jubilejne številke k pol stoletnici "Glassa Naroda", spravili na svetlo veliko boljšo stvar kot pa so jo. Do postanka "Prosvete" ni pomnil noben slovenski list v naši javnosti toliko kakor "Glass Naroda". Sploh je bil najbolj razširjen slovenski dnevnik skoraj do odhoda Franka Saksenberga, oziroma do zadnje krize. Ko je padla Sakserjeva banka, v kateri so vlagatelji v primeri z drugimi zelo malo izgubili, in je šla šifkartačica z njim, je šel tudi navzdol "Glass Naroda". Frank Saksenber je zbolel, upravnik Benedict je umrl in šli so drug za drugim prej in pozneje drugi stebri tega najbolj znane slovenskega lista, ki je slovel ne samo skoro "v vsaki slovenski hiši" tu, nego tudi v ljubljanskem kavarnah. Sedaj jamra o blizajočem se koncu. Skoda, ker je Ivan Trček umrl. On je verjetno v svoji koloni Petra Zgage v življenje še celo ko so mu rezali noge, da bi ga rešili. A včasi menda res vse nini ne pomaga.

Tisoč novih naročnikov slovenskemu listu v Ameriki sedaj, ko govorimo zgolj o umiranju slovenskih naselbin, je po misljenu nekaterih utopija. Agitatorji "Proletarca" menijo, da ni. Svoj argument pod-

shod. Spet je bil aretiran in tedaj mu je sodnik zalucič, naj se nikar ne šali z oblasti in z zakoni v Texasu. Bil je obsojen na zaporno kazen in \$1000 globe, a je bil iz zapora izpuščen s pomočjo apele na texasko vrhovno sodišče, do datumu obravnavne. R. J. Thomas je za svoj boj v prid demokraciji priskočil saj v tisk, a kaj pa stotisočenih onih, ki se bore v južnih državah in drugod, ki se zanje žrtvujejo, ne da bi jo dosegli! Kak Victor Emanuel nima z njo nobenih težav. Sprejet je v nji z odprtimi rokami. A industrijski delavec pa je nič količno oviran, "celo v demokratični deželi kakor je naša v prizadevanjih, da se organizira v unijo, čeprav ni nasprotna sedanju ekonomskemu sistemu."

V Mehiki je nastala kriza vsled vojne. Inflacija, pomankanje in vse sorte drugih stvari je naročna. Pa je predsednik Manuel Avila Camacho zamrzel dne 23. sept. vse plače, v nadci, da bo s tem zamrzljena tudi inflacija. Dovolil pa je, da se sme mezo zvišati onim, ki prejemajo manj kot po dva dolara na dan. Teh je v Mehiki tako veliko. A med dovolitvijo in faktičnim zvišanjem pa je in bo še dolga pot.

"Christian Century", ki je vodilno glasilo protestantskih cerkva, pravi, da je nemiselnko kovati nakane proti okupiranju Nemčije po rdeči armadi. Vsi jo hočemo premagati (namreč Nemčijo), pravi omenjeni list, toda mi vsled svojih in Rusija pa popolnoma iz drugih razlogov. In ker bo Nemčija dobila socialistično revolucijo po porazu tako ali tako, naj jo potem takem rajše okupira sovjetska armada, karov pa angleška in ameriška, ker v tem položaju za obstoječi red itak ne bi mogli ničesar opraviti. Med protestanti so torej ljudje, ki za dogodek niso slepi.

Za zaveznike je boljše, da je Mussolini spet pod Hitlerjem, čeprav je to naši armadi v škodo. Kajti če bi ga jih bila naša fašistična priatelja kralj Viktor Emanuel in Badoglio izročila in bi ga res tirali pred sodni tribunal, bi lahko govoril več tednov iz samih citatov, kako so ga ameriški, angleški, francoski, španski, južnoameriški in cerkveni pravaki hvailili, se mu hodili klanjati v palazzo Venezia in prej v palazzo Chigi ter pisali ne samo članke nego knjige njemu v čast. Se celo Churchill bi bilo neročno. Roosevelt in Eden sta izmed zaveznikov državnikov menda edina, ki se nista kompromitirala. A njuni državni se.

Zidje so stopili to sredo, 29. septembra, po svojem štetju v 5704. leto. Po štetju let so najstarejši. Kitajajo se na drugem mestu, dasi se ponašajo s starejšo civilizacijo. Plača je kaveljajo in odšel na drug

hajanje iz starega v novo leto so se židje na svojih svetčanostih spominjali svoje starodavne zgodovine in tugovali ob svoji sedanji tragediji, ki jih je doletela v Evropi. In ob enem so si voščili "srečno novo leto", kakor je star običaj. A sedaj upajo, da jim tudi prihaja, kajti Hitler izgublja.

STRAH PRED BREZ-POSELNOSTJO

Ne samo voditelji unij, tudi župani velikih mest in guvernerji se boje, kaj bo, ko bo vojne konec in bodo vojna načnica mahoma odpovedana.

Predstavimo si na primer Detroit, ki je centrum avtne industrije in sedaj izdeluje letanke, letala in truke za armado. Koliko časa bo vzel, predno se bo to sedaj z delavci tako prenartpano mesto privrilo za preureditev svojih obratov v normalne toke?

Isto velja več ali manj za Milwaukee, Cleveland in mnogo drugih mest, kjer ima sedaj prvenstveno vojna producija.

V kongresu in v trgovski komorji ter v zvezji industrije pa se sedaj bavijo najrajše kako čim bolj onemogočiti unije kot pa, kako preprečiti ponovitev katastrof, kakršne doživljali od leta 1929 pa skoraj do sedanja vojne. Delavska masa je utrujena in se ne utegne brigati, kako se igrajo z njenim usodo, a tisti, ki se bi moralni, pa so bolj zainteresirani kako ščititi dobičke kakor pa zavarovati deželo pred potenburgimi socialnimi in gospodarskimi potresi.

Curley in njegovi tovarisi so bili po dolgi preiskavi zvezne detektivske službe FBI obtoženi, da so se organizirali v "inženirske družbo", jo inkorporirali, si poiskali stike v medodajnih oddelkih zvezne vlade v Washingtonu, prirejali razkošne pojedine in poskrbeli, da so dobili vojna naročila tisti, za katere so oni posredovali.

Tako delujejo mnoge druge slike "inženirske agencije", in nekatere so bile že tožene, pa tudi tiste "visoke" hiše, v katerih prirejajo gostje, so bile že na javnem rešetu. Razkritje traja par tednov, nato tisk utihne. "Vplivni krog" namreč stvar zamaše, ljudstvo

je vse več za profite kot za patriotizem.

Curley in njegovi tovarisi so bili po dolgi preiskavi zvezne detektivske službe FBI obtoženi, da so se organizirali v "inženirske družbo", jo inkorporirali, si poiskali stike v medodajnih oddelkih zvezne vlade v Washingtonu, prirejali razkošne pojedine in poskrbeli, da so dobili vojna naročila tisti, za katere so oni posredovali.

Še predno sta kralj in Badoglio sklenila premirje, je pažež za vsak slučaj razposiljal svoje diplomate v vse večnje krale.

Glavna med njimi sta Enrico Galeazzi, governer Vatikanja, in Giovanni Fummi, rimski bankir, ki je vzlizel temu,

da nam je bila takrat Italija uradno še sovražna dežela, dobil vatikanski potni list, z navedili za pot v Španijo, na Portugalsko, v Anglijo in v Združeno

državo. Tudi Enrico Galeazzi je finančnik. Fummi je papežev svetovalec v finančnih zadevah. Associated Press poroča v depeši z dne 4. sept. iz Londona, da je njegova glavna funkcija angleška in ameriške kapitaliste uveriti, naj zavezniki z Italijo ne ravnajo prestrogo, ker če bi se bi dogodila v nji "komunistična" revolucija, cesar angleški in ameriški kapitalizem gotovo nočeta. Ker poseduje Vatikan v Angliji velike vloge v razne druge investicije v britskem imperiju, ima bankir Fummi veliko vlogo v sedanjem krizi paziti tudi na to imovino. Vatikanu so namreč direktno zveze z inozemstvom zamenjal oviranje.

Falotom, ki bogate na račun vojne, noče nihče prav do živega

se ne briga in vse gre po staren.

Težko, da bo kaj družače izločeno v tem slučaju. Kajti kongresnik Curley ve, da će njega legalno, se po sedanjih postavah kajpada ne more do živega.

Nedavno sta bila v Chicagu kaznovana tatiča, Ole Olsen Ohland in Geo. Nelson, ker sta ukradla iz tovornega vagona tri pare obuval, na 60 dui zapora, a mogočna Anaconda družba, ki je bila obtožena, in ji je bila krivda tudi dokazana, da je prevarila vlado s pridajanjem pokvarjenih žič in kablov, za kakih 100 milijonov dolarjev, pa je prisla skozi s 35.000 dolarji globe, torej malenkost, in par njenih nižjih uradnikov je bilo obsojeni na zaporne kazni, ki pa so jim bile isti moment odpuščene, namesto "suspendirane", tako da ostanejo le na papirju, ne da bi bilo komu izmed "obsedenih" treba nititi en sam dan v ječo.

V tem listu smo navedli že mnogo sličnih slučajev dolarskih patriotov, ki jim ne za živiljenje naših fantov, ne za kakšne svobodčine, razen za eno: kako čimbori nemoteno kovati profit.

A ker so te vrste golufije le preogramne, se mora justični department vendarle truditi, da prižene pred zatočno klipom nekatera. Tako so bili dne 16. septembra javno obtoženi in pozvani pred federalno poroto demokratski kongresnik James M. Curley in pet njegovih pomočnikov, ker so pod krinko papirnatih družbe količni komisne od vojnih naročil, katere so raznimi kompanijami oni "preskrbeli" s svojim vplivom. Kongresnik Curley je vodilna osebnost v politični mašini demokratske stranke v državi Massachusetts. Z njim vred je obtožen Donald Wakefield iz Washingtona in Pittsburgha, bivši član delavskega vojnega odbora (War Labor Relations Board). Lahko si predstavljate, kako takci člani zastopajo ljudske koriste v takem važnem odboru kakor je omenjeni odbor za posredovanje med delavci in delodajalci in pa kongresniki, katerim je več za profite kot za patriotizem.

Italija pa, ki ima lahko še admiralje, kajti nje ni mogoče ločiti od morja, kakor je bila ločena Madžarska, pa ima drugo čudo: "kolonialnega ministra", čeprav je "imperator" Viktor Emanuel izgubil vse svoje kolonije v Afriki in v začetku septembra pa tudi Albanijo. Deokanese otroke v "provinci Ljubljano", ki so jo Nemci vzeli skupno z novo italijansko nacionalistično vlado.

DVA TISOČ NOVIH TOVORNIH LADIJ

V področju U. S. Maritime Commission je bilo od decembra 1941 pa do 11. sept. t. l. zgrajenih v ameriških ladjarinah za prekmorski promet dva tisoč tovornih ladij.

SODELUJTE

V KAMPANIJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV

VSI, KI SOGLAŠATE

S SMERNICAMI

PROLETARCA

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172—7173

ZA LICE NIKO VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRTITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE Tiska PRI NAS

In a few weeks the well-known New York publishers, Harpers, will release a book which before the end of 1943, will be read by hundreds of thousands of people all over the U.S., including many important Washington officials, especially those who are working out military, relief and political plans for Yugoslavia and the Balkans. The book is expected to be published also in London and in translations in Russia, Mexico and Brazil. BUT—

"My Native Land"

By LOUIS ADAMIC

will be of special interest to Slovenians and other Yugoslav Americans, because it is about their and their parents' native land—Slovenia—Yugoslavia—the scene for over two years now of the most amazing warfare which is at once resistance against Axis occupation, civil war, revolution and counter-revolution, and a hint of what is going to happen in the rest of Europe and probably in other parts of the world.

In "My Native Land," Louis Adamic tells the full exciting story of the South-Slavic lands and peoples from the seventh century to the present.

§ Why did the "Old Slavs" leave Russia and settle in the Balkans and in Central Europe? And do their descendants now want to go "back home" to Russia?

§ Why are Slovenians Slovenians? How did it happen that Croatians became Croatians? And that Serbians became Serbians? Croatians and Slovenians are Catholics and write Latinica, while Serbians are pravoslavni and write Cyrillic? Why?

§ Did Primož Trubar save the Slovenians as a nation? Why and how did the "Yugoslav idea" start in Croatia? How did Napoleon, Jérôme Bonaparte, Vuk Karadžić, Bishop Strossmayer, Ivan Cankar, Peter Radić, King Peter I, Svetozar Pribićević, Anton Korošec and Yugoslav immigrants in America contribute to the developments of the "Yugoslav idea?"

§ What went on in London and on Corfu during 1916-18? What sort of man was Nikola Pašić? Why did he and Sforza become close friends? What sort of man is Sforza? Why were Primorsko and Istria sold out to Italy?

§ Was Yugoslavia created too hastily in 1918? Whose fault was that? What were some of the other mistakes committed in Belgrade, Zagreb and Ljubljana? Did King Alexander order Peter Radić killed? Why did he exile Pribićević? Why did Korošec serve Alexander and Prince Paul during the dictatorship?

§ Who killed King Alexander and why? Why did he appoint Prince Paul as chief regent? Why did Paul sell out Yugoslavia to Hitler and Mussolini? What about Milan Stojadinović, Milan Nedić, Ante Pavelić, Mihal Krek, Franc Snoj, Marko Natlačen?

§ What really happened in Yugoslavia in March and April 1941? Why was the Yugoslav army unable to resist Hitler even for a few days? Who betrayed whom?

These are some of the questions answered in "My Native Land," Louis Adamic's eleventh and most substantial book. It deals with Slovenia, with Yugoslavia, but also with the whole European problem as it concerns us as Americans whether we were born in Yugoslavia or not.

THESE ARE 530 PAGES OF SMOOTH, EXCITING READING; 7 MAPS AND OVER 60 PICTURES, INCLUDING DRAWINGS OR PHOTOGRAPHS OF LJUBLJANA, TRIGLAV, BOHINJ, OF PRIMOŽ TRUBAR, ANTON KOROŠEC, IVAN CANKAR, OTON ZUPANČIČ, AND LAMBERT EHRLICH LYING DEAD IN FRONT OF HIS CHURCH WHERE THE PARTISANS KILLED HIM

Due to paper shortage, only a limited number of copies of "My Native Land" are being printed immediately, while the demand for the book is bound to be great. If you want one or more copies, order them AT ONCE to insure getting them. Go to your local bookseller, tell him how many you want, and ask him to reserve them for you and to notify you when they arrive.

Use the order blank below and you will receive copies autographed by Louis Adamic. Order for your friends, for your lodge or club, as many copies as you wish; only order as soon as possible.

Price \$3.50 a copy

ORDER-BLANK FOR AUTOGRAPHED COPIES

LOUIS ADAMIC,
MILFORD, NEW JERSEY

Please send me copies of "My Native Land"

at \$3.50 each. I enclose check or money order for \$.....

My address (write clearly):

Send gift copies of "My Native Land" to the boys in the Army and Navy. If you can buy several copies, present them to your local public, college and high-school libraries and to prominent people in your city or neighborhood—to editors and radio commentators, to clergymen, teachers and club officials—to everybody who ought to know about Slovenia and Yugoslavia.

Kaj sledi po tej vojni?

V Angliji celo duhovniki priznavajo, da bo po tej vojni, ako zmagajo zaveznički, kaj pomenil le socializem. Ne soglašajo pa, kakšen da naj bi bil. Dva najvišja angleška cerkvena dostojanstvenika—opravite tej definiciji—dr. Hewlett Johnson in dr. E. W. Barnes, sta v svojih govorih pretresla javnost z izjavami, da je staremu sistemu konec, in vprašanje je le, kaj hočemo v nadomestilo za tisto, kar je propadlo.

Za "ersatz" sta predlagala "državni socializem".

Kakšna bo bodoča uredba je seveda odvisno kdo bo zmagal v tej vojni, in še od marsičesa. Vendar pa je vredno zabeležiti, da je saj par višjih duhovnikov v Angliji priznalo, čeprav diplomatsko, da s starim torijskim redom ne bo več šlo. Ali v resnično demokracijo, ali pa v novo "premirje", ki bo vodilo v nove vojne in v nove grozote.

Buy An
Extra \$100
War Bond
During
3RD WAR LOAN

TURČIJA Z VSEMI MEŠETARI

Na silno ugodnem strategičnem mestu je v tej vojni Turčija. Mešetari z osiščem, kuje zvezze z Anglijo in se — diplomatsko — pereka z Rusijo.

Ce se bi Turčija držala podgorbe z Anglijo, bi morala stope v vojno tik nato, ko je Mussolini udaril na Francijo in na angleške posadke v Afriki. Pa je turška vlada smatrala, da bo Anglija vojno izgubila, cziroma da jo je vsled propaganda Francije že izgubila, zato se je vzliz pogodbil proglasila za nevtralno in čakala, kaj bi mogla dobiti koncesij za svojo dobrohotno ali pa nedobrohotno neutralnost od ene ali druge v vojno zapletene dežele.

Hitler je postal v turško mesto Ankaro enega izmed svojih najbolj zvijačnih diplomatorjev, Franz von Pappen, ki je turško vlado prepričeval, da ji preti nevarnost edino od Rusije. Rusija bo postati gospodarica Crnega morja. V ta namen so ji potrebne Dardanele in Carigrad, prestolnica bivših turških sultanov.

Ker se spletke take sorte v diplomaciji res vrše, Pappen ni bilo težko "ohladiti odnosajev" med Ankaro in Moskvom in Berlinu so že za trdno upali, da se bo Turčija prej odločila za vstop v vojno rajše na strani osišča kakor pa za Anglijo, s katero je v zvezi.

V Ankari pa so turški kramarji sklenili, da se Turčiji v tem položaju nikamor ne mudri, torej naj kupčujejo in mešetačijo dobro, previdno in počasi.

Nemčija je dobila v osupljenje Anglije v raznih turških rudnikih in pridelkih velike koncesije in v zameno pa ji je Nemčija obljubila orozje, stroje, živila in razno drugo blago.

Von Pappen je bil potem ne-

na naju obispava s svojim belim dežjem.

Zelo dolgo sediva na pečah...

...vračava se v sanatorij, na obalo, na kateri vrvi ljudi. Ljudje se ustavlajo, gledajo zvedavo na naju, ko tesno objeta, prepojena sonca, s pojčimi očmi, korakava po orezu.

Ko se posloviva, položi Lena svoje oble roke na moje lase in mi šepeta z zaprtimi očmi:

"Saša, gotovo se ne bom smela več vzpenjati na pečenje."

Ne razumem.

Lena zakrije moje uho z lepimi ustnicami in šepeta:

"Dragi, ti moraš zelo ljubiti. Bolje ga moraš ljubiti, kakor ljubiš mene."

Zbežala je preko marmorin stopnic v ženski oddelki sanatorija.

Jaz pa se v svojem oddelku razgibljam, zavrtim se po sobi. Obijam uja Mišo, mojega novega prijatelja Koliko Bogatirjeva, zid, posteljo, zrcalo. Radij sem zaprosil, naj utihne. Nato zbežim po sanatoriju, poščem inženjerja Garbina, ki ima zlate zobe. Inženjer prima moje roke, jih stisne in govori, smoječ:

"Razumem, razumem. Ne le pojdi zdaj, pojdi spät."

Bogot fašist

Mussolinijev fašizem se je v 21 letih njegovega vladanja vseč, dasi sta si bili Ankara in Moskva po prejšnji izmed najbolj koruptnih vladnih sistemov kar jih še pozna moderna zgodovina. Ker kritike niso bile dovoljene, je lahko vsakdo, ki se je prikopal do oblasti, svobodno kraljal. Eden največjih graftarjev pod dučejem je bil njegov zet Galeazzo Ciano. Imel je službo ministra vnašnjih zadev in potem pa je bil dučejev poslanik pri papežu. Celo berlinski radio je dne 28. avgusta priznal, da je Ciano vložil v inozemstvo na svoje ime čez 60 milijonov dolarjev v ameriški vrednosti. Da-li se je Ciano po Badoglijevem puču posrečio pobegniti na varno ali ne, ni znano, ker si poročila o tem nasprotujejo. A njegove prigraftane vloge so

LJUBIM Aleksander Avdejenko—Iv. Vuk.

Mlad kovinar, strojnik v Magnitogorsku na Uralu, Aleksander Avdejenko, je napisal avtobiografski roman "Ljubim". V tem romanu je pokazal na sijajan način napore mlade generacije, ki je postavilo vse svoje sposobnosti v službo izgraditve boljšega v slovenskega življenja. S tem romanom je postal Avdejenko eden izmed najbolj znanih mladih ruskih pisateljev. Njegovo delo je prevedeno na vse svetovne jezike. I. V.

...vsak praznik dobiva Lena in jaz po en dan dopusta, ki nama ga da sindikat. Dopust preživlja v sanatoriju v gorah na obali Vročega Jezera, s smrekovim gozdom. Vsakkrat, ko greva, prihajam po Leno že ponoči. Prinašam cvetja. Z njim Leno, ko še spi, vso obsujem.

Po stepi hodiva v jutranjem zraku. Rosa je hladna. Lena je v svoji nežni obleki iz batista podobna svetkomodremu jutru.

Lena objema mojo glavo in skozi gube njene obleke čutim njen topo telo.

"Dragi prijatelj, lepo je življenje."

Rojstvo sonca pozdravljava na visoki pečini. Lene me povečuje, kako naj zletim v jutranjo jezero, ogrnjeno z modro meglo.

"Napni svoje mišice. Telo ti bode kakor kamen in zleti... Zdaj..."

Krepko sem se oprijel za stojčoče prečko. Nagnil sem se naprej in na znak Lene sem se vrgel v pečine.

V vodi, ki mi je planila napsoti, sem videl betvico neba in gorovje, ki se je razgibal v mojem skoku. A tam na obali zagledam Andrejuško Berislava in ujca Mišo.

Razgrbel sem vodo. Jezero se odpira in sprejema moje telo v svoje globine. S pečine se nagiblje Lena ter mi z rokami častita. Ribiči sede s trnki, me gledajo in mi nekaj govore. Gotovo se z Leno vesele mojemo posrečenemu skoku.

Vzpenjam se po stezi na pečino. Mišičasti boki, od sonca ožgane prsi so vse v rosi. Lena položi svojo glavo na moje noge. Z ustnicami srka hladne kapljice. S svojimi toplimi prsti suši moje mišice in šepeče, ne skrivoča sijaj v svojih očeh:

"Saša..."

Zvečer je že, a še vedno sediva v gorovju. Ze se vidi, ka-

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdo želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnemu, ki bo poslalo potrebne liste in informacije. Na tu pričebne zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni prilikri pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletar.

Ako je ime kakega zastopnika v sledčem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik redovito popravili.

CALIFORNIA.

Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Lekšan.

COLORADO.

Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Ludvig Yoxey.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.

ILLINOIS.

Chicago in okolica: Frank Bizjak.
Joseph Oblak, Chas. Pogorelec.
Peter Verhovnik, Frank Zaitz in John Rak.

LA SALLE in okolica:

Anton Udovich in Leo Zevnik.

SPRINGFIELD:

Joseph Ovca in John Gorsk.

Waukegan-No. Chicago:

Martin Juhich.

INDIANA.

Clinton: Ignac Spendl.

Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.

Arma: Anton Shular.

Arcadia: John Shular.

West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit: John Zornik, Leo Junko, John Detrait-Barberon.

John Zornik, Leo Junko, John Detrait-Barberon.

John Zornik, Leo Junko, John Detrait-Barberon.

MINNESOTA.

Bühl: Max Martz.

Chisholm: Frank Klun.

Duluth: John Kobi.

Ely: John Teran in Jacob Kunstelj.

MONTANA.

East Helena: Joseph Mihelich.

Red Lodge: K. Erznožnik.

NEW JERSEY.

Elizabeth: Annalise Oblak.

NEW YORK.

Gowanda: James Dekleva.

OHIO.

Akron-Kennon-Barberton: Mike Kopach in Matt. Močnik.

WYOMING.

Kemmerer in okolica: Anton Tratnik.

in John H. Krasic.

FRANCE IGNORED

In their relief over Russia's role in the negotiations which preceded Italy's surrender, many Americans failed to note that France, the country most directly concerned in many of the arrangements, was ignored altogether. The French Committee of National Liberation has issued a strong statement pointing out that it had earlier informed the Allied governments of "terms which it regards as indispensable to safeguard the vital interests of...France," and that these conditions have been disregarded. This new snub to the National Liberation Committee appears to be a direct result of the equivocal recognition accorded it by the United States and Great Britain, under which it is not considered the government of France in the same sense, even, that the refugee governments are presumed to represent their countries. This policy is particularly difficult to justify in view of the progress made within the committee itself in the past fortnight in bringing it in line with patriotic French sentiment. Francois de Menthon, a leader of one of the largest of the French underground organizations, has been added to the committee and named to the key post of Commissioner for Justice. Moreover, the commission that is to supervise the purge of former Vichyites from the armed services includes three representatives of the underground among its five members. Plans have also been drawn up for a new consultative assembly to meet in Algiers on November 3. The various political parties are to be represented in the assembly in the same proportion as in the last Chamber of Deputies elected in France. Thus, while the American and British governments still treat the Committee of National Liberation as if it were a stepchild of the United Nations, the committee itself is rapidly taking on the stature of a real government.—The Nation.

The Tragic Plight of The Italian People

Only if one recalls the fact that before Badoglio's government surrendered to the Allies, the Italian nation had been at war for more than 52 years, can one realize how appalling is the tragedy which has befallen the unfortunate Italians.

Of all the peoples involved in this Second World War, the most battered and the most sacrificed are the Italian people. The gravity of the situation now confronting Italy cannot even find a parallel in the situation in which the French nation found itself in 1940 after the Nazi hordes overran it.

Italy began warring against Turkey for the conquest of Libya in 1911. The fighting had not died down in the Libyan desert when Italy entered the First World War, which strained her so much that she was conquered by an internal enemy, the Fascist Blackshirts gang.

From 1932 to 1935 Italy was torn by the worst war, the civil war which Fascism brought in its wake. In 1935 she was thrown into the Ethiopian venture. In 1937 the Fascist regime threw her into a criminal undeclared war against the Spanish Republic, and then in 1940, following the stab in the back of France, Italy was plunged into this Second World War.

Now, after more than three years of shameful retreat and defeats, and the loss of all her colonies and hundreds of thousands of her youth, and the suffering of terrific aerial bombardment which has wrecked all her industries and her beautiful cities, Italy has become the battleground of the forces of the hated Germans, who, thanks to the Fascist regime had made of her another Nazi Colony, and the forces of the Allies struggling to liberate the Italian people from both the Fascist gangs and their brethren the Nazi hordes. What a tragic plight!

In this hour of torment, the Italian people certainly deserve the sympathy of all civilized humanity.—La Parola.

ECONOMIC TRENDS IN MODERN AMERICA

By SCOTT NEARING

On Sept. 6 Prime Minister Churchill proposed an Anglo-American alliance or union to make the English speaking peoples the central world power.

Proposals made by Churchill in his Harvard talk included:

1. A continuance of the present military alliance between Britain and the U. S. A.

2. Close cooperation between the two in the direction of United Nations policy.

3. "Fraternal association of our two peoples, not for any purpose of gaining individual material advantages for either of them, not for territorial aggrandizement or the vain pomp of earthly domination, but for the sake of service to mankind." This is Churchill's way of suggesting that oil, rubber, tin and other essential resources shall remain, as heretofore, an Anglo-American monopoly and that the peoples of Africa, Asia and Latin America shall continue as colonial servants of the empires.

4. Common citizenship for the two peoples.

5. The use of basic English as the world language.

6. The two nations as the real world masters. "We are on the stage of history." "If we are together, nothing is impossible. If we are divided, all will fail."

Churchill's proposals present the logic of a situation in which Great Britain has lost economic leadership and is surrounded by powerful enemies that came very near, in the summer of 1940, to capturing her empire. The first move of the British ruling class was to offer a union with France. But France proved incapable of the necessary economic and political effort. Churchill now makes a similar offer to the U. S.

Anglo-American union would lead to many important developments:

1. A serious attempt would be made to perpetuate price-profit economy and the private ownership of the means of production under their present monopoly forms—playfully described by the Nat'l Assn. of Manufacturers and many others as free enterprise.

2. It would give the autodidact British Empire a new lease on life by putting at its service the full power of the U. S.

3. It would give political world control to the Anglo-American business monopolies that held substantial economic world control at the outbreak of World War II.

4. Economic and political control over the economically backward colonial areas of the planet would be pooled.

5. The Soviet Union would be compelled, in self-defense, to seek the domination of central and southern Europe.

6. And probably, in the long run, Anglo-American union would lead to a Eurasian coalition headed jointly by the USSR and Japan and thus provide the political framework for World War III.

Churchill described his Harvard speech as of no great political significance. He is a master of understatement.

NEW ZEALAND REPORTS ON SOCIAL SECURITY

Little New Zealand is a recognized leader in the field of social security, and of many other reforms designed to improve the condition of human beings.

The Labor government put over the island's social security plan—including medical care, hospitalization, maternity bonuses and the services of specialists of various kinds—and levied a tax of 5 per cent on all incomes to meet the costs. Conservatives predicted a disaster, but New Zealand picked up its war burdens without dropping social security, and now its minister of health announces the cost of social security is not nearly as great as had been anticipated—in fact, he says, it is only one-third of original estimates.

The Conservatives reply that the war decreased costs—and, without going into too much detail, there seems to be something to that claim—but, nevertheless, at the end of four years of actual operation, the plan seems to be an emphatic success. If New Zealand can "afford the cost," what is to prevent other and richer nations offering their citizens similar benefits?—Labor.

THE MARCH OF LABOR

REFLECTIONS

By the Editor of the
Reading Labor Advocate

When Vice-President Henry Wallace broadcast his recent radio talk he used a word that everybody likes: Security. Democrats are for it, Republicans are for it, Socialists are for it. Even the United States Chamber of Commerce and the National Association of Manufacturers are favorable to the idea. Security... for our way of life... for democracy... for individual initiative... for the common man. Security, it's wonderful.

And yet, when the same word is being hurled by so many different voices, all of whom have been representing different viewpoints right along, it is well for the common man, at least, to ask for a bill's particulars.

What will the security of the post-war world be like? Hitler has used the same smooth word when he placed his enemies under "protective" arrest... For their own security. The town cop who picks a drunk from the gutter and lodges him in the local lock-up is acting for the drunk's safety and security.

The general idea now being expressed is that everybody will have a job. That will be security.

What kind of job? At what pay? Under what conditions? Will we be secure AND free?

I think back to school days and recall that a teacher who sought to make our geography lessons interesting told the class about the dogs of Constantinople—the, then, name of the capital of Turkey. Those dogs, I learned, were numerous—and free. They had no masters. And because they were free they were insecure and half starved all of the time. Anybody could kick them. Nobody was morally bound to feed them.

It was different, this teacher pointed out, in America. Here dogs were owned. With very few exceptions they had masters. They were regimented and controlled. But they were also fed. Nobody could be cruel to them. Only their owners could kill them. That was the law. And so, American dogs were secure.

I think now of the straitjacket of social control into which American workers have been bound: Security of union membership, which a War Labor Board can revoke; job freezing; labor freezing; wage ceilings; rationing; coerced bond buying; wage tax deductions by bosses; manpower control.

We think of these things and reflect that they were made a part of the way of life BEFORE social security became the shibboleth of Henry A. Wallace and President Crawford of the National Association of Manufacturers.

And we wonder whether those controls are not the price, collected in advance, that we shall be forced to pay for the security to eat food, wear clothes and live in houses. Will the social controls be more or less likely to be abandoned AFTER the social security, that the defenders of private profit and human exploitation are eager to give us, becomes "the American way"?

Is mankind again about to make the decision of Esau? Is he about to trade his birthright of freedom for the pottage of the privilege of spending his life in the service of a dominant class?

That is a question which workers must answer now. They will answer it by action—or by inaction.

If they permit the wisest of their exploiters to GIVE them the security of a servant in the house of plenty, a new form of an ancient slavery will be the lot that they and their children will have.

Security plus control... for the profit and under the domination of a super class. That is what security must mean if it is given to workers by the class that exploits labor.

But freedom and justice cannot be given. Those are boons which must be taken and intelligently preserved.

Dogs are not able to make the distinction and the choice. Dogs must either be free and insecure, as in Turkey, or secure and owned, as in America.

But Socialists still believe that men can make a choice... that workers can be secure AND free. That humans can use their intelligence and their power to make the means of life the common property of all mankind, to be managed democratically by the general will and used together for the common good, without the payment of tribute to any man.

THE LAST BARRIER

The pattern of the offensive which organized wealth will launch in Congress to insure once and for all that this is to be a rich man's war and a poor man's fight is becoming increasingly clear.

As we pointed out recently, a powerful drive is under way to enact a soak-the-poor sales tax when the new revenue bill is considered this Fall. Now comes the disclosure that the last remaining barrier to unrestrained profiteering is under concerted attack.

The House Ways and Means Committee is ready to begin hearings in a bill which will torpedo the law providing our armed forces with the authority to renegotiate war contracts in cases where unconscionable profits have been made.

This law, which the War and Navy Departments and the Maritime Commission assert has been responsible for the return of \$3,555,174,000 in excess profits to the Treasury, is all that is left of the glowing "equality of sacrifice" pledges made to the nation at the beginning of the war.

One by one, the others have been tossed into ashen. The statutory limitation on profits has been repealed. Every measure to provide an adequate excess profits tax has been coldly ignored. Under the term of the famous Rum Plan, a great chunk of war profits was given tax exemption.

Now, while war profits are soaring to the highest levels in history and preparations are under way to pay part of the monstrous cost of the war by sales tax on the food rations of the poor, it is proposed that the one remaining safeguard against the greed of the munitions millionaires be recked.

On these two issues, renegotiation of unconscionable contracts and the sales tax, the progressive forces in Congress must rally their badly shattered lines for a determined last-ditch stand. To lose such a crucial fight without such a stand would constitute a betrayal of the millions who are devoting themselves to their work in factory and field, confident that their freedom and security are being protected by the men they have elected to represent them.—The Progressive.

Slaves Too, Can Be Well Fed

When we read of President Roosevelt's renewed interest in a plan to cover the American people with a blanket of security that will be long enough to reach from the cradle to the grave, it occurred to us that a man named Joseph had worked a somewhat similar plan back in the days of antiquity.

The increased tax that Mr. Roosevelt wants to levy for security purposes corresponds to that portion of the current harvest that Joseph caused to be laid aside for the "seven lean years" he knew were coming.

All succeeding generations have agreed that Joseph had the right idea when he submitted his program for a planned economy. And we have no doubt that people living a century hence will likewise applaud the general idea as it may be modified, streamlined and brought up to date by Sir William Beveridge in England and Franklin D. Roosevelt in the United States of America. For, thereby will the people eat.

But there is more to say on the subject.

What can be emphasized is that, during that early scriptural era, human slavery was the order of the day. The people were divided into classes of rulers and workers and, then, as always, the workers were controlled and exploited.

If anybody ponders that point he will have to come to the conclusion that material security need not walk hand in hand with freedom and justice. Security—which, like all other values, is a relative and not an absolute term—can be achieved under a slave society. Indeed, even today it is a fact that large numbers of people trade their freedom for security.

The above fact should be of much interest to those folks who, on occasion, describe as "hog philosophy" the materialistic conceptions upon which Marxian dogmas are based. It should be of equal interest, too, to all good people who are now trying to peer into the future and determine what sort of world we shall have when the present war ends. —Reading Labor Advocate.

DIM-OUT

By RUTH TAYLOR

Those who live in perpetual darkness, develop acuter perception in other senses. We who are living in dimmed out cities and towns are developing an acuter perception, too.

When the little street lamps blink out, we draw together in closer companionship, in a realization of our dependence one upon the other. Our sense of neighborliness becomes more acute.

When I come up into the darkened Pennsylvania station or when I walk along the dimmed out streets. I notice this new feeling of friendliness. There is less hurry, less rush, more people talk together, where before they would have ignored each other's existence. There is a feeling of neighborliness in the air. We are tied in bonds of common danger.

Our manner of living, too, has been dimmed out by war. Those things we thought essential, for which we have fought, are put aside.

We are already restricted in many of our liberties and we know that before long, we will have to dim out other privileges.

But—as our eyes become accustomed to the darkened streets, the absence of the strong lights which detracted from the details of the every day scene, we have learned to see with other eyes, to know what we truly believed. As the material things have been taken from us, we have learned to use the senses of our hearts and minds.

Only in material things does the dim-out prevail. Our faith is not dimmed out. Our spirit is not dimmed out. We know that it is up to each and every one of us to make this dim-out a temporary thing—that it is up to us and our work, to

turn the lights on again.

We need in this darkened period to be a united people, to hold hands with our fellow men, to work with them regardless of race or creed or color. We are no longer rich or poor, worker or employer, black or white, Catholic, Jew or Protestant. We are, each one of us, simply Americans, believers in a common credo of democracy, in the freedom of all mankind, in the sanctity of the individual.

There is a prayer which has come out of the air raid shelters of London, which expresses the spirit we must have. "Increase, O God, the spirit of neighborliness among us, that in peril we may uphold one another, and in calamity serve one another, and in homelessness, loneliness or exile, befriend one another." In that spirit there is no dim-out.

HOW OPA PROTECTS
PRICES IN CAPITAL

Here is how price regulations are enforced at Washington: Three grocers were rounded up on criminal charges of exacting more than legal prices and held in \$500 bond. They pleaded not guilty and demanded jury trials, whereupon Judge Nathan Margold reduced their bonds to \$250 each.

When their trials were called, the defendants failed to show up, and the O. P. A. announced it contemplated no further action.

Had the violators been convicted, they could have been jailed for a year and fined up to \$10,000.

DON'T MISS A SINGLE ISSUE

Subscribers are notified when their subscriptions are about to expire. That you may not miss a single issue, send in your renewal promptly. Everything will be done at this end to see there's no interruption in service.

